

Sygn. akt I A Ca 1328/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Guzińska
Sędziowie:	SSA Sławomir Jurkowicz (spr.) SSA Beata Wolfke - Kobzar
Protokolant:	Justyna Łupkowska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2012 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **P. D.**

przeciwko (...) **S.A. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 18 września 2012 r. sygn. akt X GC 446/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18.09.2012 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo P. D. przeciwko (...) S.A. w P. o zapłatę kwoty 583.069,11 zł (pkt I) i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 7.506,19 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (II) oraz nakazał powodowi uiścić na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego we Wrocławiu kwotę 835,80 zł tytułem kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd ten wydał w oparciu o następujące, istotne ustalenia faktyczne.

W dniu 18.10.2001 r. strona pozwana zawarła z powodem umowę nr (...) w ramach której strona pozwana przyznała powodowi uczestnictwo w sieci stacji sprzedaży paliw płynnych na zasadzie wyłącznego zaopatrzenia przez (...) S.A. w towary. Strona pozwana – organizator sieci zobowiązana była na mocy § 3 umowy do: sprzedaży produktów na warunkach określonych w załączniku nr 1, terminowej realizacji potwierdzonych zamówień, udzielenia uczestnikowi pisemnej odpowiedzi na pisemne zawiadomienie o zamiarze sprzedaży stacji w ciągu 1 miesiąca od dnia doręczenia

zawiadomienia. W § 4 umowy określono treść zobowiązania powoda – uczestnika sieci m.in. do: prowadzenia sprzedaży produktów według załącznika nr 1 na stacji bez zmiany ich właściwości, jakości i cech fizykochemicznych w cyklu całodobowym, uwzględniania uwag i wskazań organizatora sieci dotyczących organizacji i systemu sprzedaży produktów, nie prowadzenia sprzedaży paliw płynnych będących przedmiotem umowy lub ich odpowiedników pochodzących od innych podmiotów bez zgody organizatora sieci, z uwzględnieniem § 7 pkt 5 umowy.

W § 7 pkt 5 umowy zastrzeżono prawo uczestnika sieci do dokonywania zakupów paliw u innych producentów oraz dostawców atestowanych paliw dla utrzymania ciągłości sprzedaży w sytuacji, gdy organizator sieci nie był w stanie zapewnić ich odpowiedniej ilości w terminach wynikających z potwierdzonych zamówień, o czym niezwłocznie organizator sieci miał powiadamiać uczestnika pisemnie albo za pomocą faksu lub teleksu.

W § 4 pkt 3.1. umowy powód zobowiązany został do umożliwienia kontroli przez stronę pozwaną w zakresie wykonywania zobowiązań umownych, w szczególności kontroli dokumentacji dotyczącej zakupionego i sprzedanego paliwa oraz umożliwienia pobierania próbek paliw w celu kontroli ich jakości, co odpowiadało uprawnieniu strony pozwanej statuowanemu przez § 6 umowy w zakresie pobierania próbek paliwa w celu kontroli jakości.

Tytułem wynagrodzenia za wykonanie zobowiązań określonych w § 4 umowy, strona pozwana zobowiązana była do zapłaty na rzecz powoda kwotę 318.617 zł + VAT (§ 9 pkt 1 umowy).

W § 10 umowy przewidziano uprawnienia do naliczenia kar umownych dla obu stron z tytułu nienależytego wykonania umowy w wysokości 15% wartości wynagrodzenia z § 9 pkt 1 umowy. Zgodnie z § 10 pkt 3 strony zobowiązały się przed zastosowaniem kary umownej do dwukrotnego pisemnego wezwania do zaprzestania naruszania postanowień umowy.

Umowa została zawarta na okres 10 lat z możliwością jej przedłużenia na kolejne okresy 5-letnie. Każda ze stron uprawniona była do odstąpienia od umowy w okresie jej obowiązywania, strony przyjęły 3-miesięczny okres wypowiedzenia (§ 10 pkt 3 umowy).

W § 13 umowy przyjęto, iż w przypadku nie przestrzegania przez uczestnika lub organizatora sieci warunków umowy, po uprzednim wyczerpaniu procedury z § 10 pkt 3, każda ze stron uprawniona była do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym. Zgodnie z § 13 pkt 4 w przypadku rozwiązania umowy z winy organizatora sieci, organizator sieci w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy zobowiązany był do zapłaty uczestnikowi sieci kary umownej w wysokości 150% kwoty wymienionej w § 9 pkt 1 umowy.

W załączniku nr 1 do umowy wskazano, iż uczestnik sieci może zaopatrywać się w paliwa bezpośrednio u organizatora sieci lub w miejscach wskazanych przez organizatora sieci według własnego wyboru.

Ilość produktów, odbierana przez powoda w poszczególnych kwartałach danego roku kalendarzowego, uzgadniania miała być najpóźniej na 14 dni przed rozpoczęciem kwartału, zaś miesięczne ilości odbioru paliw uściślone miały być w talonach wydawanych przez organizatora sieci do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc odbioru. Zgodnie z pkt IV.4 bieżące odbiory/wysyłki uzgadniane miały być i potwierdzane telefonicznie.

Działając na podstawie § 6 pkt 1.5 umowy, pismem z dnia 23.04.2007 r. powód poinformował stronę pozwaną, iż przysługuje jej prawo pierwokupu prowadzonej przez powoda stacji, wskazując, iż stacja sprzedaje ok. 300-400 tysięcy litrów miesięcznie i jest w pobliżu dużych centrów handlowych, tj. M., A., T.. W piśmie z dnia 23.07.2007 r. sporządzonym przez pełnomocnika powoda, sprecyzowano warunki oferty sprzedaży stacji, wskazując cenę rynkową obiektu na kwotę 13.000.000 zł, która winna być przez stronę pozwaną traktowana jako punkt wyjścia w ewentualnych negocjacjach. Jednocześnie zwrócono się do strony pozwanej o zajęcie na piśmie stanowiska co do wykonania prawa pierwszeństwa zakupu obiektu. W odpowiedzi na pismo z dnia 23.07.2007 r., strona pozwana wyraziła wolę skorzystania z prawa pierwokupu stacji, wskazując przy tym na konieczność podania ceny zbliżonej do cen rynkowych, która mogłaby stanowić podstawę negocjacji.

W dniu 25.09.2008 r. powód złożył zamówienie na IV kwartał 2008 r. w zakresie oleju napędowego w ilościach po 80 m³ miesięcznie, eurosuper 95 w ilościach po 55 m³, eurosuper 98 w ilościach po 8 m³. W treści zamówienia określono sposób zapłaty jako przedpłatę. Miejsce odbioru wskazane zostało jako W. S..

Realizacja poszczególnych zamówień powoda następowała w oparciu o dyspozycje wydania – asygnaty. Składane ustnie zamówienia nie były potwierdzane w zakresie dostępności paliwa przez stronę pozwaną.

W dniu 21.10.2008 r. sporządzono dyspozycję wydania obejmującą olej napędowy w ilości 17,8810m³ oraz benzynę eurosuper 95 w ilości 14,2840m³. Wskazany w asygnacie odbiór nastąpić miał w okresie od 21 do 23 października 2008 r.

We wrześniu 2008 r. powód zakupił u strony pozwanej łącznie 95.696,000 L o wartości 313.621,21 zł. W okresie od 1 października 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. powód dokonał zakupów u strony pozwanej w ilości 37.700,000 KG.

W październiku 2008 r. powód odebrał od strony pozwanej paliwo w łącznej ilości 96.338 L.

Powód dokonywał na rzecz strony pozwanej przedpłat tytułem zakupu paliwa, w tym we wrześniu 2008 r. na łączną kwotę 384.000 zł, zaś w październiku 2008 r. na łączną kwotę 363.500 zł, w tym m.in. w dniu 21.10.2008 r. na kwotę 115.000 zł.

Strona pozwana wystawiła na rzecz powoda we wrześniu 2008 r. faktury VAT z tytułu sprzedaży paliwa na łączną kwotę 382.617,88 zł, zaś w październiku 2008 r. na łączną kwotę 365.696,87 zł, w tym m.in. w dniu 27.10.2008 r. na kwotę 115.304,20 zł

W październiku 2008 r. strona pozwana miała problemy z zapewnieniem ciągłości dostaw, o czym informowała klientów, wskazując, iż mogą ubiegać się o udzielenie zgody na zakup paliwa u innego operatora. Zgoda strony pozwanej wyrażana była w formie ustnej.

Dnia 22.10.2008 r. strona pozwana nie wydała zamówionego paliwa powodowi. Pismem z dnia 22.10.2008 r. oraz z dnia 23.10.2008 r. powód poinformował stronę pozwaną, iż w związku z brakiem wydania paliwa nie mógł prowadzić sprzedaży paliwa oraz poniósł koszty wynajmu transportu cysterny.

Kolejnym pismem z dnia 28.10.2008 r. powód zwrócił uwagę pozwanej spółce na brak realizacji jego zamówienia, co skutkuje brakiem możliwości prowadzenia działalności na stacji paliw.

Powód nie zwracał się do opiekuna klienta ze strony pozwanej o interwencję w sprawie braków w dostawie.

W piśmie z dnia 31.10.2008 r. powód w powołaniu na § 13 ust. 1 umowy, z uwagi na nieprzestrzeganie przez stronę pozwaną warunków umowy, pomimo kierowanych do niej wezwań, zawarł oświadczenie o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym. Powód wskazał, iż brak zaopatrzenia bazy paliwowej W.-S., stanowi naruszenie podstawowych obowiązków umownych obciążających stronę pozwaną, co skutkuje paraliżem prowadzonej przez powoda działalności i powstawaniem strat finansowych.

Pismem z dnia 21.10.2011 r. powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kary umownej w kwocie 583.069,11 zł wynikającej z umowy nr (...) w terminie 3 dni od daty otrzymania wezwania. W kolejnym piśmie z dnia 26.10.2011 r. powód załączył notę obciążeniową nr 01/10/2011 na kwotę 583.069,11 zł na podstawie § 13 pkt 4 umowy z dnia 18.10.2001 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji stwierdził, że powództwo podlegało oddaleniu, gdyż powód nie wykazał zasadności dochodzonego roszczenia, tj. tego aby był uprawniony do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym z winy strony pozwanej i do naliczenia jej z tego tytułu kary umownej. Podkreślono przy tym, iż w toku postępowania strony nie kwestionowały zapisów umownych stanowiących podstawę dochodzonego roszczenia.

Powód wywodził zaś z nich, iż w związku z niezrealizowaniem przez stronę pozwaną złożonych przez niego zamówień w dniach 22 i 28 października 2008 r., uprawniony był na podstawie § 13 umowy do jej rozwiązania ze skutkiem natychmiastowym z winy strony pozwanej i obciążenia jej karą umowną w wysokości 583.069,11 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe wnioski i twierdzenia powoda nie znajdowały oparcia w kontekście treści całej umowy łączącej strony, a w szczególności zapisów zawartych w § 7 pkt 5 umowy, który przyznawał powodowi uprawnienie do dokonywania zakupów paliw u innych producentów oraz dostawców atestowanych paliw, dla utrzymania ciągłości sprzedaży w sytuacji, gdy organizator sieci nie był w stanie zapewnić ich odpowiedniej ilości w terminach wynikających z potwierdzonych zamówień, o czym niezwłocznie organizator sieci miał powiadamiać uczestnika pisemnie albo za pomocą faksu lub teleksu. Mając powyższe na uwadze, Sąd ten wskazał, iż w istocie umowa łącząca strony nie statuowała po stronie powoda bezwarunkowego obowiązku zakupu u strony pozwanej, gdyż w określonych w niej przypadkach powód mógł dokonywać zakupów zastępczych u innych dostawców. Tym samym, w ocenie Sądu I instancji, brak realizacji przez stronę pozwaną dwóch zamówień powoda nie może być utożsamiany z nienależytym wykonywaniem umowy przez stronę pozwaną. Sąd Okręgowy wskazał również, iż w sytuacji gdyby strony zastrzegły prawo bezwarunkowego zakupu, to opisywane przez powoda skutki co do ciągłości prowadzonej przez niego działalności, utraty zysków oraz zapewnienia renomy jego przedsiębiorstwa, rzeczywiście wynikałyby wprost z braku realizacji choćby dwóch dostaw paliwa. Skoro jednak strony same w umowie przyjęły, iż powód właśnie dla utrzymania ciągłości sprzedaży mógł dokonywać zakupów u innych producentów, których to dostaw nie byłby w stanie zapewnić organizator sieci, to nie można przyjąć, że opisane sytuacje uprawniały jednocześnie powoda do rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym, jako stanowiące przykłady niewykonania umowy przez pozwaną. Redakcja umowy wskazywała bowiem, iż brak zapewnienia możliwości sprzedaży nie był przez strony rozumiany jako nienależyte wykonanie umowy, skoro już w chwili podpisania umowy, możliwość taką strony zakładały i przyjęły w tym zakresie korzystną dla powoda alternatywę. Sąd Okręgowy zaakcentował przy tym, iż brak zapewnienia dostawy miał charakter incydentalny, a zatem nie oznaczał trwałego zaprzestania podstawowego obowiązku pozwanej spółki w zakresie sprzedaży paliwa, zwłaszcza że, co bezsporne, powód miał możliwość zakupu paliwa w innych bazach paliwa strony pozwanej. Dalej Sąd ten wskazał, iż wnoszone przez powoda przedpłaty na zakup paliwa u strony pozwanej nie były zablokowane, gdyż na jego wniosek podlegały zwrotowi. Tym samym przedpłaty te nie blokowały powodowi możliwości zakupu paliwa u strony pozwanej, jak i innych dostawców.

Sąd I instancji stwierdził również, że z zeznań słuchanych w sprawie świadków wynika, iż problem z dostawą paliwa miał miejsce co roku o tej samej porze, a zatem domniemywać należy, że po siedmiu latach obowiązywania umowy, powód nie mógł być zaskoczony tym faktem. Ponadto, jak zeznała K. K., powód nie zgłaszał do opiekuna klienta pozwanej interwencji w zakresie zrealizowania dostaw. Brak było również dowodów, aby powód zwracał się do strony pozwanej o wyrażenie zgody na zakup u innych dostawców, w związku z brakiem paliwa w dniu 22 i 28 października 2008 r. Współpracujący zaś z powodem świadkowie (K. K. oraz K. U.) podkreślili, że nie było problemu z uzyskaniem zgody, o której mowa w § 7 pkt 5 umowy. Następnie Sąd ten wskazał, iż decyzja powoda o rozwiązaniu umowy ze stroną pozwaną w trybie natychmiastowym, w oparciu o brak zapewnienia dwóch dostaw paliwa, nastąpiła po uprzedniej nieudanej próbie sprzedaży stacji stronie pozwanej, która w piśmie z dnia 03.08.2007 r. zwróciła uwagę powodowi, że zaproponowana przez niego cena nabycia stacji znacząco odbiega od cen rynkowych.

O kosztach postępowania Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, skarżąc go w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 471 k.c. oraz art. 65 § 1 i § 2 k.c., przez niewłaściwe ich zastosowanie i dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli objętych umową nr (...), a w szczególności zapisów zawartych w § 3 ust. 1 pkt 1 i pkt 2, § 7 ust. 5 i § 13 ust. 1 i 4 umowy oraz pkt IV Załącznika nr 1 do umowy oraz art. 65 § 1 i § 2 k.c., przez niewłaściwe jego zastosowanie i dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli objętych treścią umowy nr (...), a w szczególności § 1, § 4.2.5 oraz § 7 ust. 5 umowy w sposób obszernie opisany w apelacji;

2. dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, tj.:

- ustaleń niepełnych w zakresie treści stosunku prawnego łączącego strony, przez pominięcie zapisów zawartych w pkt IV.2 Załącznika nr 1 do umowy (...) oraz § 6.1.5 umowy oraz tego, że wzorzec umowy przygotowywany był przez stronę pozwaną, brak wypowiedzenia się co do tego, czy zamówienie kwartalne powoda na IV kwartał 2008 r. zostało potwierdzone przez stronę pozwaną, niedokonanie szczegółowego ustalenia ilości oleju napędowego sprzedanego powodowi przez pozwanego w październiku 2008 r., pominięcie, iż na podstawie asygnaty z dnia 21.10.2008 r. powodowi nie wydano paliwa w okresie ważności tej asygnaty, tj. do 23.10.2008 r. oraz pominięcie, że po rozwiązaniu umowy nr (...) przez powoda pismem z dnia 31.10.2008 r., umowa ta nie była już przez żadną ze stron realizowana;

- błędne uznanie, że składane przez powoda poszczególne zamówienia nie były potwierdzane w zakresie dostępności paliwa przez stronę pozwaną oraz błędne uznanie, że powód nie zwracał się do opiekuna klienta ze strony pozwanej z reklamacją braku realizacji zamówienia;

3. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 6 k.c., 232 k.p.c. i art. 233 k.p.c., przez nieuwzględnienie przy dokonywaniu oceny dowodów faktu, iż powód wnioskował o dopuszczenie dokumentacji dotyczącej składanych zamówień i wydawanego paliwa, znajdującej się u strony pozwanej oraz, że brak przedstawienia tej dokumentacji przez stronę pozwaną winien podlegać ocenie na podstawie art. 233 § 2 k.p.c.;

- art. 328 § 2 k.p.c., przez nie wyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku, dlaczego wskazany w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy z dnia 31.10.2008 r. fakt nie udzielenia przez pozwaną odpowiedzi na pismo powoda z dnia 23.04.2007 r., w miesięcznym terminie wynikającym z § 3 ust. 7 umowy, nie stanowi o naruszeniu umowy (...) przez pozwaną.

Wskazując na powyższe, powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kwoty 583.069,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.11.2008 r. oraz kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja, jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu.

Na wstępie wskazać należy, iż Sąd Apelacyjny w całości podzielił ustalenia faktyczne, dokonane w sprawie przez Sąd Okręgowy, czyniąc je jednocześnie podstawą swojego rozstrzygnięcia. Sąd I instancji bowiem, w wyniku prawidłowo przeprowadzonego postępowania dowodowego, ustalił wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, które znajdowały odzwierciedlenie w całokształcie zaoferowanego przez strony materiału dowodowego, w tym w treści przedłożonych przez strony dokumentów, jak i zeznaniach słuchanych w sprawie świadków, które Sąd Apelacyjny weryfikował na etapie postępowania odwoławczego. Dokonując zaś oceny tak zebranego materiału dowodowego, Sąd Okręgowy nie naruszył reguł swobodnej oceny dowodów, wyznaczonych treścią przepisu art. 233 § 1 k.p.c., a w szczególności zasad logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego. Jednocześnie na podstawie tak przeprowadzonego postępowania dowodowego i zgromadzonych dowodów, Sąd I instancji wywiódł co do zasady trafne wnioski, znajdujące swoje uzasadnienie w powołanych przepisach prawa.

Wprawdzie skarżący w apelacji przede wszystkim akcentuje swoje zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, jednakże mając na uwadze, że ocena zasadności naruszenia prawa materialnego może być dokonana dopiero po stwierdzeniu, że ustalenia, stanowiące podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, dokonane zostały zgodnie z przepisami prawa procesowego, w pierwszej kolejności odnieść należało się do tych zarzutów powoda, które dotyczyły prawa procesowego.

W tym zaś zakresie za nietrafne należy uznać zarzuty skarżącego odnoszące się do ustaleń faktycznych, dokonanych przez Sąd I instancji. W szczególności podkreślić trzeba, że wskazywane przez powoda w apelacji okoliczności, które w jego ocenie zostały błędnie pominięte przez Sąd Okręgowy w ustaleniach, nie miały istotnego znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy. Dotyczy to w szczególności zapisu zawartego w § 6.1.5 umowy, który mówił o

tym, iż pierwszeństwo w zakupie lub dzierżawie może być realizowane według ceny rynkowej, jak również zapisu zawartego w pkt IV. 2 załącznika nr 1 do umowy, zgodnie z którym kwartalne zamówienie, potwierdzone przez organizatora sieci, stanowi skonkretyzowanie umowy i jest obowiązujące dla stron. Okoliczności powyższe były pomiędzy stronami bezsporne, podobnie jak pozostałe podnoszone przez skarżącego fakty, a dotyczące tego, iż: zamówienie kwartalne powoda na IV kwartał 2008 r. było potwierdzone przez stronę pozwaną; w październiku 2008 r.; pozwana sprzedała powodowi 45 m³ oleju napędowego; po rozwiązaniu umowy nr (...) przez powoda pismem z dnia 31.10.2008 r. umowa ta nie była już przez żadną ze stron realizowana. Powyższe bowiem okoliczności w żaden sposób nie wpływają i nie mają znaczenia dla oceny roszczenia dochodzonego przez powoda w przedmiotowym postępowaniu. Przedmiotem rozpoznania niniejszej sprawy, jak słusznie zauważył Sąd I instancji, było bowiem to, czy zaistniały okoliczności, na które powoływał się powód w swoim oświadczeniu z dnia 31.10.2008 r. o rozwiązaniu umowy łączącej strony oraz w pozwie, tj. naruszenie obowiązków określonych w § 3 ust. 1 umowy oraz brak sprzedaży paliwa na warunkach określonych w umowie, w tym w dniach 22.10.2008 r., 23.10.2008 r. i 28.10.2008 r. W tym miejscu wskazać jeszcze dla porządku należy, iż powód w swoim oświadczeniu z dnia 31.10.2008 r. o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym powoływał się także na naruszenie przez stronę pozwaną obowiązku realizacji płatności za pobierane tytułem próbek paliwo. Jednakże okoliczności powyższe nie zostały przez niego ostatecznie uczynione podstawą faktyczną dochodzonego w niniejszej sprawie żądania, a tym samym nie były również w nim dowodzone.

Co się zaś tyczy asygnaty z dnia 21.10.2008 r., mimo której powodowi nie wydano paliwa w okresie jej ważności, tj. od 22 do 23.10.2008 r., to wskazać należy, iż okoliczność ta w istocie została przez Sąd I instancji ustalona. Sąd ten bowiem ustalił fakty wynikające ze sporządzonej w dniu 21.10.2008 r. asygnaty, jak również (kilka akapitów dalej) ustalił to, iż strona pozwana nie wydała powodowi paliwa w dniu 22-23.10.2008 r., w związku z czym powód wystosował do niej pisma z dnia 22.10.2008 r. i 23.10.2008 r.

Kolejne zaś kwestionowane przez powoda ustalenie faktyczne, a dotyczące tego, że powód nie zwracał się do opiekuna klienta ze strony pozwanej o interwencję w sprawie braków w dostawie, znajduje potwierdzenie w przywołanych przez ten Sąd dowodach, tj. zeznaniach K. K.. Świadek ten oświadczył bowiem, że nie przypomina sobie sytuacji, aby powód w październiku 2008 r. zwracał się do niej o interwencję w związku z brakiem paliwa w bazie W.-S.. Prowadzoną zatem w tym zakresie przez skarżącego polemikę należy uznać za nieuzasadnioną.

Niezależnie od powyższego zważyć też należy, iż kwestia ta, dotycząca ewentualnych interwencji powoda w związku z brakiem paliwa w bazie strony pozwanej w dniach 22-23.10.2008 r., o tyle nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, że fakt braku paliwa w tym okresie został wykazany i ustalony za pomocą innych dowodów, podobnie również jak fakt, iż w październiku 2008 r. strona pozwana miała problemy z zapewnieniem ciągłości dostaw.

Ostatnia zaś, poruszana przez skarżącego w ramach powyższej grupy zarzutów okoliczność dotyczy, kwestii związanych ze składaniem zamówień na paliwo i wystawianiem asygnaty, potwierdzającej to zamówienie. Sąd Okręgowy ustalił, iż składane ustnie przez klientów pozwanej zamówienia nie były potwierdzane w zakresie dostępności paliwa przez stronę pozwaną, co wynika wprost z zeznań K. U. (k. 131). Doprecyzować powyższe można jedynie w ten sposób, iż w momencie składania tego zamówienia nie było ono potwierdzane w zakresie dostępności. Jak dalej bowiem wynika z zeznań tego świadka, w sytuacji gdy opiekun klienta wiedział, iż na bazie nie ma paliwa, to od razu informował o tym telefonicznie klienta. Niezależnie od powyższego zauważyć należy, iż aby otrzymać towar (paliwo), powód musiał złożyć stosowne zamówienie, w następstwie którego pozwana wystawiała dyspozycję wydania – asygnatę. Nie można jednak przy tym tracić z pola widzenia tego, że sytuacja w zakresie dostępności paliwa w bazie strony pozwanej była bardzo dynamiczna. Z tych też względów (jak też strony ustaliły w załączniku nr 1 do umowy), bieżące odbiory/wysyłki paliwa miały być uzgadniane i potwierdzane telefonicznie (pkt IV.4). Powyższe wynika również z zeznań słuchanych w sprawie świadków, w szczególności K. K., K. U., M. K., którzy wskazywali, iż w okresach jesiennych zawsze były problemy z dostępnością paliwa w bazie. W takich sytuacjach klienci byli na bieżąco telefonicznie informowani o tych trudnościach, jak również o tym, w jakich innych bazach strony pozwanej paliwo jest dostępne, a także o tym, że mogą ubiegać się o udzielenie zgody na zakup paliwa u innego operatora. Zgoda taka była

przez stronę pozwaną wyrażana i nie było problemu z jej uzyskaniem w takich sytuacjach. Nadto zwrócić w tym miejscu trzeba także uwagę na treść § 7 ust. 5 umowy, który uprawniał powoda do nabycia paliw u innych dostawców właśnie w sytuacji, gdy pozwana nie była w stanie zapewnić mu tych paliw w odpowiedniej ilości i w terminie wynikającym z potwierdzonych zamówień.

Bezasadny okazał się również zarzut powoda dotyczący naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. Skarżący naruszenia owego unormowania upatrywał w tym, iż Sąd I instancji nie podał, dlaczego wskazany w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy z dnia 31.10.2008 r. fakt nie udzielenia przez pozwaną odpowiedzi na pismo powoda z dnia 23.04.2007 r., nie stanowi o naruszeniu umowy łączącej strony. Zważyć jednak należy, iż w przedmiotowym oświadczeniu z dnia 31.10.2008 r., na które powołuje się powód, jako przyczynę rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym powód wskazuje naruszenie przez pozwaną obowiązków z § 3 ust. 1 umowy. Powyższy zaś zapis umowy stanowi, iż organizator sieci zobowiązuje się do sprzedaży produktów na warunkach określonych w załączniku nr 1. Kwestie dotyczące powyższego były natomiast przedmiotem wnikliwej analizy Sądu Okręgowego. Wprawdzie z uzasadnienia powyższego zarzutu oraz powołania się w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy na pismo z dnia 23.07.2007 r. domniemywać można, iż skarżącemu chodzi o to, że Sąd nie rozważył naruszenia przez stronę pozwaną obowiązków określonych w § 3 pkt 7 umowy, w którym strona pozwana zobowiązała się do udzielenia powodowi pisemnej odpowiedzi na pisemne zawiadomienie o zamiarze sprzedaży stacji w ciągu 1 miesiąca od dnia doręczenia zawiadomienia. W tym zaś zakresie po pierwsze wskazać należy, iż wobec treści oświadczenia o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym z dnia 31.10.2008 r. i podnoszonych w nim okoliczności, wraz ze wskazaniem na naruszenie § 3 ust. 1 umowy, nie było potrzeby rozważania kwestii dotyczących braku reakcji strony pozwanej na zawiadomienie jej przez powoda o zamiarze sprzedaży stacji, która to okoliczność nie była praktycznie objęta i wskazana w treści oświadczenia o rozwiązaniu umowy.

Abstrahując jednak od powyższego stwierdzić należy, iż okoliczność ta nie mogła stanowić skutecznej podstawy do rozwiązania przez powoda umowy z pozwaną ze skutkiem natychmiastowym, z uwagi na brak wyczerpania procedury o której mowa § 13 ust. 1 w zw. z § 10 ust. 3 umowy, tj. brak dwukrotnego pisemnego wezwania pozwanej do zaprzestania naruszeń postanowień umowy. Skarżący w tym zakresie powołuje się tylko na jedno takie wezwanie, tj. pismo z dnia 23.07.2007 r., na które też pozwana w terminie umownym zareagowała. Niezależnie również od powyższego dostrzec należy, iż oferta powoda datowana na 23.04.2007 r. skierowana do pozwanej (na którą powołuje się w niniejszej sprawie) w istocie nie jest ofertą, gdyż nie zawiera żadnych istotnych postanowień umownych, w tym choćby ceny sprzedaży stacji. Tym samym brak było po stronie pozwanej obowiązku odpowiadania na tak lakoniczne pismo. Trudno bowiem by w oparciu o nie pozwana miała podjąć decyzji o tym, czy jest zainteresowana skorzystaniem z przyznanego jej umownie pierwszeństwa nabycia stacji. Z kolei, gdy powód w sposób minimalny skonkretyzował swoją ofertę pismem z dnia 23.07.2007 r., strona pozwana zareagowała na nie w umownym terminie, tj. pismem z dnia 03.08.2007 r.

Odnosząc się zaś do ostatniego z procesowych zarzutów powoda, tj. dotyczącego naruszenia art. 6 k.c., 232 k.p.c. i art. 233 k.p.c., stwierdzić należało, że i on nie zasługiwał na uwzględnienie. Dokumenty bowiem zaoferowane przez strony w toku postępowania, w tym przedłożone przez pozwaną spółkę, były wystarczające do ustalenia istotnych okoliczności faktycznych jakie zaistniały w niniejszej sprawie, w tym tych, na które powoływał się powód. Ponownie bowiem w tym miejscu wskazać trzeba, iż powód swoje uprawnienie do rozwiązania umowy ze stroną pozwaną w trybie natychmiastowym wiązał z brakiem zapewnienia przez nią ciągłego dostępu paliwa w bazie W. - S. w dniu 22-23.10.2008 r. i w dniu 28.10.2008 r., ten bowiem okres objęty był podstawą faktyczną dochodzonego przez powoda żądania, na ten też okres powód wskazywał w swoim oświadczeniu z dnia 31.10.2008 r. o rozwiązaniu umowy.

Po rozważeniu procesowych zarzutów skarżącego, przejść już można do analizy podniesionych przez niego zarzutów materialnoprawnych (tj. naruszenia art. 471 k.c. oraz art. 65 § 1 i § 2 k.c. oraz § 1; § 3 ust. 1 i 2; § 4.2-5; § 7 ust. 5; § 13 ust. 1 i 4 umowy i pkt IV Załącznika nr 1 do umowy), te zaś skupiały się generalnie na tym, iż Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni łączącej strony umowy, w wyniku której uznał, że wskazane przez powoda w oświadczeniu z dnia 31.10.2008 r. przypadki naruszenia umowy przez stronę pozwaną (w postaci niezrealizowania potwierdzonych zamówień na sprzedaż paliwa), nie mogą być kwalifikowane jako niewykonanie postanowień umownych przez stronę pozwaną, a

zatem nie uprawniały one powoda do skorzystania z przewidzianego w § 13 ust. 1 umowy prawa do jej rozwiązania ze skutkiem natychmiastowym oraz, że umowa łącząca strony nie przewidywała bezwarunkowego obowiązku nabywania paliwa przez powoda u strony pozwanej, lecz powód mógł dokonywać w okolicznościach zaistniałych w niniejszej sprawie zakupu produktów u innych dostawców.

Analizując i weryfikując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stron, Sąd Apelacyjny powyższych zarzutów nie podzielił, uznając przy tym za prawidłową wykładnię treści łączącej strony umowy dokonaną przez Sąd I instancji.

Stwierdzić należy, iż co do zasady rację ma skarżący, iż pozwana spółka na podstawie zawartej przez strony umowy zobowiązała się do terminowej sprzedaży na rzecz powoda paliwa w ilości i w miejscu wynikającym z potwierdzonych zamówień. Jednakże, jak wynika z zapisów zawartych w §§ 4 ust. 2 pkt 5 i § 7 ust. 5 umowy, strony przewidywały, iż mogą wystąpić sytuacje, w których pozwana nie będzie w stanie zrealizować na rzecz powoda potwierdzonych zamówień (sytuacje takie zresztą, jak wynika z zeznań słuchanych w sprawie świadków, miały miejsce jesienią każdego roku). Wtedy zaś powód mógł dokonywać zakupu paliwa u innych producentów. Powyższy zapis wskazuje zatem, iż strony nie traktowały chwilowego, przejściowego braku zdolności pozwanej do realizacji zamówienia paliwa, jako okoliczności nieprzestrzegania przez Organizatora Sieci warunków umowy (o których mowa w § 13 umowy). W takiej bowiem sytuacji słuszny interes powoda podlegał ochronie, przez niezwłoczne powiadomienie go przez stronę pozwaną o braku paliwa w bazie strony pozwanej (co miało miejsce i zostało wykazane zeznaniami słuchanych w sprawie świadków) oraz przez możliwość nabycia przez niego tego paliwa u innego producenta lub w innej bazie strony pozwanej, tak by faktycznie mógł on utrzymać ciągłość sprzedaży paliw na prowadzonej przez siebie stacji. Zapis powyższy chronił również słuszny interes strony pozwanej, która chciała się w ten sposób uchronić od rozwiązywania z nią przez uczestników sieci umowy w oparciu o § 13 umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można mówić o nienależytym wykonywaniu zobowiązania przez stronę pozwaną w rozumieniu art. 471 k.c., przez incydentalny brak paliwa w bazie strony pozwanej i związaną z tym niemożność realizacji przez pozwaną potwierdzonego zamówienia powoda (asygnaty), w sytuacji gdy strony w umowie okoliczności takie przewidywały i określiły też, jakie uprawnienia w przypadku ich wystąpienia będą przysługiwały powodowi (tj. możliwość zakupu paliwa u innego producenta).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, nie sposób zatem zgodzić się ze skarżącym, iż to pozwana jest odpowiedzialna za brak ciągłości sprzedaży paliwa na jego stacji. Powód miał bowiem zagwarantowane w umowie łączącej strony stosowne uprawnienia gwarantujące mu, przy ich należyтым wykorzystaniu, zachowanie ciągłości sprzedaży paliw. Nie można przy tym podzielić również twierdzeń powoda, iż zaniechanie przez stronę pozwaną udzielania mu pisemnej informacji o braku paliwa i niemożności zrealizowania przez nią potwierdzonego zamówienia wskazuje na to, iż strona pozwana nienależycie wywiązywała się z łączącej strony umowy. Wprawdzie § 7 ust. 5 umowy przewidywał, iż powód ma prawo dokonywania zakupów paliw u innych producentów dla utrzymania ciągłości sprzedaży, w sytuacji gdy strona pozwana nie była w stanie zapewnić mu tych paliw w odpowiedniej ilości i terminie wynikającym z potwierdzonych zamówień, o czym miała niezwłocznie poinformować go pisemnie albo za pomocą faxu lub telexu. Niemniej jednak zapis powyższy nie może być interpretowany w oderwaniu od treści regulacji zawartych w załączniku nr 1 do umowy pkt IV. 4, zgodnie z którym bieżące odbiory/wysyłki paliwa miały być uzgadniane i potwierdzane telefonicznie (co w istocie miało miejsce). Jak bowiem wskazują słuchani w sprawie świadkowie, w sytuacji gdy brakowało paliwa w bazie strony pozwanej, klienci byli informowani telefonicznie o tym fakcie, jak również o tym, w jakiej innej bazie pozwanej paliwo to jest dostępne oraz, że mogą wystąpić o zgodę na zakup paliwa u innych producentów. Zgoda, w takich wypadkach, zawsze była wyrażana przez stronę pozwaną. Postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie wykazuje, iż tak rzeczywiście (praktycznie) umowa stron była wykonywana, przez siedem lat. W tej zaś sytuacji nie sposób przy dokonywaniu wykładni tej umowy pominąć sposobu, w jaki realizowana była ona przez strony w praktyce i to w znacznym okresie czasu (7 letnim), a uwzględniać jedynie (jak chce tego skarżący) ściśle literalne brzmienie jej zapisów, w tym w wypadkach wątpliwych, interpretować je na niekorzyść pozwanej (jako autora tej umowy). Nadto wskazać też trzeba, iż przewidziana w § 7 ust. 5 umowy pisemna forma powiadomienia powoda zastrzeżona została przez strony, bez żadnego ryguru.

Zgodzić również należy się z Sądem Okręgowym, iż z treści § 1 umowy § 4 ust. 2 pkt 5 i § 7 ust. 5 umowy wynika, iż powód nie był bezwarunkowo zobowiązany do zaopatrywania się w paliwo wyłącznie u strony pozwanej, co wynika wprost z zapisów zawartych w § 7 ust. 5 umowy, które przyznawały powodowi uprawnienie, w określonych okolicznościach, do dokonywania zakupów paliw u innych producentów dla utrzymania ciągłości sprzedaży, a tym samym, co oczywiste, wyłączały obowiązek powoda do zakupu paliw u strony pozwanej. Powód w tym zakresie powołując się na § 1 umowy, który wskazuje, iż przedmiotem umowy zawartej przez strony jest uczestnictwo powoda w sieci stacji sprzedaży paliw płynnych na zasadzie wyłącznego zaopatrzenia w towary przez stronę pozwaną pomija jednocześnie, iż w umowie tej (§ 7 ust. 5) przewidziane były wyjątki od tej zasady, a tym samym wskazana w § 1 umowy zasada wyłączności nie była bezwarunkowa, jak słusznie przyjął to Sąd Okręgowy.

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, iż to w rzeczywistości (praktyce) w istocie jedynie od decyzji powoda zależało, czy wystąpi do pozwanej o zgodę na zakup paliwa u innego producenta, zgoda tak w przypadkach braku paliwa w bazie pozwanej, była zawsze przez nią wyrażana, czy też nie chcąc wyklądać środków na zakup paliwa u innego dystrybutora, dokona zakupu paliwa w innej bazie strony pozwanej.

Reasumując stwierdzić zatem należy, iż analiza zapisów zawartych w umowie stron prowadzi do wniosku, iż powód nie był bezwarunkowo obowiązany do zakupu paliw u strony pozwanej, a zatem w przypadku braku realizacji przez stronę pozwaną dwóch zamówień powoda z powodu incydentalnego niezachowania przez pozwaną ciągłości dostępu paliw w bazie W.-S., powód nie był uprawniony do rozwiązania umowy łączącej strony w trybie § 13. Powód mógł natomiast dokonać zakupu paliw u innego producenta. Uprawnienie przyznane powodowi w § 13 mogłoby zaś być przez niego wykorzystane w sytuacji, gdyby pozwana stale, przez dłuższy okres czasu (np. miesiąc, dwa tygodnie) nie była w stanie zapewnić powodowi dostępu do paliw w bazie W.-S., czy też mimo braku paliwa w bazie nie wyrażała klientom zgody na jego nabycie u innych producentów, czy też wreszcie naliczałaby jakieś kary za taki zakup. Ponownie bowiem wskazać trzeba, iż nie mamy do czynienia z nienależytym wykonaniem zobowiązania w rozumieniu art. 471 k.c., w sytuacji gdy zaistnieje przypadek określony w umowie stron (tj. przejściowy, incydentalny brak paliwa w bazie strony pozwanej i związana z tym niemożność realizacji przez pozwaną potwierdzonego zamówienia powoda - asygnaty), z którego wystąpieniem strony przewidziały konkretne uprawnienia dla powoda (tj. możliwość zakupu paliwa u innego producenta).

W tych zaś okolicznościach nie ma istotnego znaczenia akcentowana przez skarżącego w apelacji kwestia, iż powód mógł odebrać od pozwanej jedynie 45 m³ paliwa z zamówionych 80m³. Różnicę bowiem w tym zakresie powód mógł nabyć bądź u innego producenta paliw, bądź też w innej bazie paliwowej strony pozwanej. W niniejszej zaś sprawie bezspornym jest, iż powód ostatecznie pobrał na podstawie łączącej strony umowy od pozwanej tyle paliwa, za ile zapłacił, w tym również w ramach realizacji dostaw z IV kwartału.

W świetle powyższych okoliczności stwierdzić należy, że nie było skuteczne oświadczenie powoda z dnia 31.10.2008 r. o rozwiązaniu umowy łączącej strony w trybie natychmiastowym, wskazanym w § 13 ust. 1 umowy. Niemniej jednak bezspornym jest, iż od tego czasu obie strony przedmiotowej umowy nie wykonywały i z tych też względów umowa ta uległa rozwiązaniu w istocie za ich obopólną zgodą.

Na marginesie jedynie wskazać można, iż analizując treść zapisów umowy łączącej strony, a w szczególności kar umownych przewidzianych w § 10 w wysokości 15% wynagrodzenia za nienależyte wykonywanie umowy przez strony i w § 13 w wysokości 150% wynagrodzenia za nie przestrzeganie przez strony warunków umowy, czyli w istocie za tożsame okoliczności o których mowa w § 10 umowy, zważyć należy, iż racjonalna wykładnia tej umowy przemawia za tym, iż w pierwszej kolejności przysługiwało stronie prawo do naliczenia kary umownej wskazanej w § 10 umowy, a w przypadku dalszych naruszeń umowy do zastosowania kary przewidzianej w § 13 umowy, jako środka bardziej restrykcyjnego i ostatecznego, bowiem prowadzącego do rozwiązania umowy.

Z tych wszystkich wskazanych wyżej względów, na podstawie art. 385 k.p.c., apelacja powoda, jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono natomiast po myśli art. 98 k.p.c. w zw. z art.

391 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

bp